

Research articles

Behaviors of caregivers related to dental caries of first permanent molar in Prathumsuksa 1 pupils Phayakkaphumpisai District, Mahasarakham Province

Jitra Suwannapan

Master degree student,
Department of Epidemiology,
Faculty of Public Health,
Khon Kaen University

Supanee Promthet

Professor , Faculty of Public Health,
Khon Kaen University

Siriporn Kamsa-ard

Assistant Professor, Department of
Biostatistics and demography,
Faculty of Public Health,
Khon Kaen University

Abstract

This cross-sectional study aimed to identify behaviors of caregiver related to dental caries of first permanent molars in Prathumsuksa 1 pupils, Phayakkaphumpisai District, Mahasarakham Province. Participants were 334 pupils from Prathumsuksa in primary schools and their caregivers. Data were collected by caries examination in pupils and interviewing their caregivers by a structured questionnaire during January to March 2014. Data were analyzed using descriptive statistics, such as the percentage, mean, standard deviation, median, min, max. The simple logistic and multiple logistic regressions were used to identify behavior of caregivers related to dental caries.

The result showed that 43.7% of children had dental caries of first permanent molars with the mean DMFT of 0.8 (SD 1.2). The children whose caregivers graduated from primary schools had 2.09 times dental caries more than children's caregivers graduated from higher primary school (95% CI 1.28 – 3.41). The children who experienced of deciduous tooth extraction had more caries of first permanent molars than children who did not accounted for 2.18 times (95%CI; 1.37 – 3.46). Moreover, children who did not drink plain milk had more caries of first permanent molars than those who did accounted for 0.39 times (95% CI ; 0.19 – 0.84).

As a result, caregivers should be encouraged to take oral health care of their children at very young age. In addition, teachers are considered to be an important person who will advise pupils to promote tooth brushing after lunch at school.

Keywords : first permanent molar; caregivers; behaviors of caregivers

บทความวิจัย (Research articles)

พฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก ที่มีผลต่อฟันกรามแท้ซี่แรกผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

จิตรรา สุวรรณพันธ์

นักศึกษาระดับปริญญาโท

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สุพรรณิ พรหมเทศ

ศาสตราจารย์ ภาควิชาระบาดวิทยา

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศิริพร คำสะอาด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาชีวสถิติและ

ประชากรศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Analytic Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองที่มีผลต่อฟันกรามแท้ซี่แรกผุในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นผู้ปกครอง และนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 334 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผู้ปกครองของเด็ก และตรวจสถานะฟันผุของฟันกรามแท้ซี่ที่ 1 ในเด็ก ทำการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนมกราคม 2557 – มีนาคม 2557 สถิติที่ใช้ในการศึกษา สถิติเชิงพรรณนาเสนอเป็นค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด สูงสุด การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ตัวแปรเดียว ใช้สถิติ simple logistic regression หาขนาดความสัมพันธ์ใช้ Odds ratio (OR) หลังจากการวิเคราะห์ตัวแปรเดียว ตัวแปรที่มีค่า $P\text{-value} < 0.25$ นำมาวิเคราะห์ตัวแปรแบบพหุคูณด้วยสถิติ (Multiple logistic regression) นำเสนอด้วยค่า Adjusted OR (OR_{adj}) ที่ระดับช่วงความเชื่อมั่น 95% โดยใช้โปรแกรม STATA version. 10

ผลการศึกษา พบว่าเด็ก มีฟันกรามแท้ซี่แรกผุ ร้อยละ 43.7 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุดเท่ากับ 0.8 (SD = 1.2) ซึ่งต่อคน เด็กที่ผู้ปกครองจบการศึกษาสูงสุดชั้นประถมศึกษามีโอกาสเกิดโรคฟันผุเป็น 2.09 เท่า (95% CI ; 1.28 – 3.41) ของเด็กที่ผู้ปกครองจบสูงกว่าชั้นประถมศึกษา ด้านการดูแลทันตสุขภาพพบว่าเด็กที่เคยได้รับการถอนฟันเนื่องจากฟันน้ำนมผุ มีโอกาสเกิดโรคฟันผุเป็น 2.18 เท่า (95% CI; 1.37 – 3.46) ของเด็กที่ไม่เคยได้รับการถอนฟัน ส่วนด้านการดูแลการรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม พบว่า

เด็กที่ไม่ได้มีนมรสจัดหรือนมรสธรรมชาติมีโอกาสฟันกรามแท้ซี่แรกผุเป็น 0.39 เท่า (95% CI ; 0.19 – 0.84) ของเด็กที่ดื่ม

ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่ผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กตั้งแต่ยังเล็ก นอกจากนั้นหลังรับประทานอาหารกลางวัน และดื่มนมที่โรงเรียนครูควรดูแลให้เด็กได้แปรงฟันที่โรงเรียนเป็นประจำทุกวันและสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : ฟันกรามแท้ซี่แรก ผู้ปกครอง พฤติกรรมของผู้ปกครอง

บทนำ

จากการสำรวจสถานะทันตสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 7¹ พบว่า มีผู้ที่มีประสบการณ์การเป็นโรคฟันผุครอบคลุมทุกกลุ่มอายุของประชากร และเกือบทั้งหมดเป็นรอยผุที่ยังไม่ได้รับการรักษา หากฟันผุลุกลามอาจก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือมีการติดเชื้อของฟันและส่งผลกระทบต่อสุขภาพโดยรวม โดยเฉพาะในเด็ก เช่น การมีน้ำหนักรวม ส่วนสูงต่ำกว่าปกติ² เพราะในภาวะที่เด็กมีความเจ็บปวดและอยู่ในระหว่างการติดเชื้อของฟัน เด็กจะรับประทานอาหารได้น้อยลง ทำให้ได้รับสารอาหารที่ไม่ครบถ้วน รวมถึงการมีความเจ็บปวดทำให้รบกวนการนอน ส่งผลต่อการหลั่งฮอร์โมนที่ควบคุมการเติบโตของร่างกาย ทำให้มีผลต่อพัฒนาการของเด็กในที่สุดหรืออาจมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคอื่นๆ ในอนาคต³ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีฟันผุในฟันกรามแท้ซี่แรก เพราะฟันกรามแท้ซี่แรกเป็นฟันซี่ที่แข็งแรงที่สุด ขนาดซี่จะใหญ่ที่สุด และมีรากฟันที่แข็งแรงทำหน้าที่ช่วยในการบดเคี้ยวอาหารให้ละเอียด⁴ ฟันกรามแท้ซี่แรกจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กอายุประมาณ 6-7 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงที่เด็กกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

แนวทางการป้องกันฟันผุในฟันกรามแท้ซี่แรกคือการเคลือบหลุมร่องฟัน (Sealant)^{5,6} พร้อมกันนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการป้องกันฟันผุฟันที่ได้รับการเคลือบหลุมร่องฟันแล้ว ยังจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องได้รับการดูแลทำความสะอาดและได้รับฟลูออไรด์อย่างสม่ำเสมอ⁷

สำหรับสถานการณ์โรคฟันกรามแท้ซี่แรกผุในเด็กนักเรียนศึกษาปีที่ 1 ในระดับประเทศ การสำรวจสถานะทันตสุขภาพแห่งชาติตั้งแต่ครั้งที่ 2-7 ยังไม่มีรายงาน¹ แต่จากการสำรวจระดับจังหวัดของจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปีการศึกษา 2555 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีฟันกรามแท้ซี่แรกผุ ร้อยละ 34.15⁸ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย พบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีฟันกรามแท้ซี่แรกผุร้อยละ 36.56⁹

เนื่องจากปัจจุบันบริบททางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปประเทศมีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น บิดามารดาส่วนมากต้องเร่งรีบในการประกอบอาชีพ ภาระในการเลี้ยงดูเด็กจึงเป็นของผู้สูงอายุหรือบุคคลอื่น ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กรวมถึงสุขภาพของเด็กด้วย ยิ่งถ้าละเลยการดูแลสุขภาพช่องปากและการบริโภคของเด็ก ปัญหาทางทันตสุขภาพก็จะตามมาโดยเฉพาะปัญหาโรคฟันผุในเด็ก¹⁰ วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กที่มีผลต่อฟันกรามแท้ซี่แรกผุในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการวางแผนและสร้างเสริมทันตสุขภาพในเด็กกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละชุมชน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ต่อไป

วัสดุและวิธีการ

รูปแบบการศึกษา การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Analytic Study)